ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA
[*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 25. oktobrī [1]

Lieta C-32/11

Allianz Hungária Biztosító Zrt.,
Generali-Providencia Biztosító Zrt.,
Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége,
Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.,
Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. tiesību pārņēmēja Paragon-Alkusz Zrt.
pret
Gazdasági Versenyhivatal

(Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága (Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Konkurence — Apdrošināšanas sabiedrību un noteiktu automašīnu izplatītāju starpā noslēgti divpusēji nolīgumi, saskaņā ar kuriem remontdarbu stundas likme, kuru tās šiem izplatītājiem maksā, ir atkarīga no attiecīgās apdrošināšanas sabiedrības apdrošināšanas līgumu procentuālās daļas, ko tie starpnieku statusā pārdod — Tiesas kompetence — Konkurences ierobežojums mērķa dēļ

I – Ievads

1. Šajā lietā *Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága* (Ungārijas Augstākā tiesa) uzdod Tiesai jautājumu par LESD 101. panta 1. punkta interpretāciju saistībā ar tiesvedību jautājumā par to, vai ir tiesisks valsts konkurences iestādes lēmums, kurā par konkurenci ierobežojošiem un nesaderīgiem ar Ungārijas tiesībām ir atzīti vairāki nolīgumi, kurus noslēguši virkne apdrošināšanas sabiedrību, automašīnu izplatītāju un remontdarbnīcu, kā arī pēdējo apvienība.

2. Šajā lietā ir divi aspekti. Pirmkārt, tās apstākļi, manuprāt, mudina izvērtēt jautājumu par to, vai iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams. Lai arī vaicāts tiek par Savienības tiesību normu, nav strīda par to, ka šajā lietā ir piemērojamas Ungārijas valsts konkurences tiesību normas. Šajā ziņā ierosināšu Tiesai atzīt, ka, tā kā valsts tiesiskajā regulējumā nepārprotami nav "tiešas un beznosacījuma atsauces" uz Savienības tiesībām Tiesas judikatūras izpratnē, nav izpildīti nosacījumi, kas tiek prasīti, lai šādu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemtu.

3. Neatkarīgi no tā, pakārtoti izvērtēšu šīs lietas būtības aspektu, kas, kā jau iepriekš norādīju, attiecas uz iespējamu konkurences ierobežojumu mērķa dēļ pastāvēšanu īpaši sarežģītā kontekstā, kad ir vairāki vertikāli nolīgumi, kurus tomēr, iespējams, ietekmējis kāds horizontāls nolīgums.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

4. Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā[2], 3. pantā tiek reglamentētas attiecības starp EKL 81. un 82. pantu (tagad – LESD 101. un 102. pants) un valstu konkurences tiesību aktiem.

5. Minētā panta 1. punktā ir teikts, ka, "ja dalībvalstu konkurences iestādes vai valstu tiesas piemēro valsts konkurences tiesību aktus attiecībā uz nolīgumiem, uzņēmumu apvienību lēmumiem vai saskaņotām darbībām [LESD 101. panta] 1. punkta nozīmē, kas minētā noteikuma nozīmē var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tās attiecībā uz šādiem nolīgumiem, lēmumiem vai saskaņotām darbībām piemēro arī [LESD 101. pantu]. Dalībvalstu konkurences iestādēm vai valstu tiesām piemērojot valsts konkurences tiesību aktus jebkurai ļaunprātīgai izmantošanai, kas aizliegta ar [LESD 102. pantu], tās arī piemēro [LESD 102. pantu]".

6. [Regulas] 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka "valsts konkurences tiesību aktu piemērošana nedrīkst izraisīt to līgumu, uzņēmumu apvienību lēmumu vai saskaņotu darbību aizliegšanu, kuras var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, bet kuras neierobežo konkurenci [LESD 101. panta] 1. punkta nozīmē vai kuras atbilst [LESD 101. panta] 3. punkta nosacījumiem, vai uz kurām attiecas [LESD 101. panta] 3. punkta piemērošanas regula. Šajā regulā dalībvalstīm nav aizliegts savā teritorijā pieņemt un piemērot stingrākus valstu tiesību aktus, kas aizliedz vai atļauj [par sodāmu atzīst] vienpusēju darbību, kurā iesaistīti uzņēmumi".

7. Visbeidzot, 3. panta 3. punktā ir noteikts: "neskarot vispārējos principus un citus Kopienas tiesību aktu noteikumus, šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro, ja dalībvalstu konkurences iestādes un tiesas piemēro valstu tiesību aktus attiecībā uz apvienošanas [apvienošanās] kontroli, kā arī tie neliedz tādu valsts tiesību aktu piemērošanu, kas par galveno izvirza citādu mērķi nekā [LESD 101. un 102. pantā] izvirzīto".

B – *Ungārijas tiesību akti*

8. 1996. gadā Ungārijas likumdevējs pieņēma kādu likumu par negodīgas vai konkurenci ierobežojošas komercprakses aizliegšanu[3], kuras preambulā ir paskaidrots, ka šis likums tiek pieņemts, "ievērojot vajadzību tuvināt Ungārijas konkurences likuma tradīcijas Eiropas Kopienas tiesiskajam regulējumam".

9. Saskaņā ar *Tpvt* 1. panta 2. punktu šajā likumā noteikto piemēro attiecībā uz EKL 81. un 82. pantā (LESD 101. un 102. pants) paredzētajām darbībām, ja lieta ir Ungārijas konkurences iestādes vai tiesas kompetencē.

10. *Tpvt* IV nodaļas ar virsrakstu "Konkurenci ierobežojošu nolīgumu aizliegums" 11. panta 1. punktā ir aizliegti "visi nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību, publisko tiesību organizāciju, apvienību un citu tamlīdzīgu veidojumu lēmumi [..], kuru mērķis vai sekas ir vai var būt nepieļaut, ierobežot vai kropļot konkurenci. Par tādiem nav uzskatāmi nolīgumi, kuri noslēgti starp uzņēmumiem, kas nav savstarpēji neatkarīgi".

2 — OV 2003, L 1, 25. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 8. nod., 2. sēj., 205. lpp.

3 — 1996. gada Likums Nr. LVII (*A Tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény*, turpmāk tekstā – "*Tpvt*").

III – Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

11. Kopš 2002. gada nogales virkne automašīnu izplatītāju, kas darbojās arī kā remontdarbnīcas, uzticēja markas automašīnu izplatītāju valsts apvienībai (*Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége*, turpmāk tekstā – "*GÉMOSZ*") reizi gadā savā vārdā ar apdrošināšanas sabiedrībām noslēgt pamatnolīgumu par stundas likmi, kas piemērojama uz minēto apdrošināšanas sabiedrību rēķina veicamajiem negadījumā cietušo automašīnu remontdarbiem.

12. Minētajiem izplatītājiem ar apdrošināšanas sabiedrībām, konkrēti, *Allianz Hungária Biztosító Zrt.* (turpmāk tekstā – "*Allianz*") un *Generali-Providencia Biztosító Zrt.* (turpmāk tekstā – "*Generali*"), bija divējādas attiecības. No vienas puses, tie darbojās kā apdrošināšanas sabiedrību "starpnieki", automašīnu pārdošanas vai remonta brīdī piedāvājot saviem klientiem apdrošināt automašīnas minētajās sabiedrībās. No otras puses, izplatītāji uz apdrošināšanas sabiedrību rēķina remontēja apdrošinātās automašīnas, iestājoties apdrošināšanas gadījumam.

13. Gan 2004., gan 2005. gadā *GÉMOSZ* un *Allianz* noslēdza pamatnolīgumu par remontdarbu stundas likmēm. Pēc tam *Allianz* noslēdza virkni individuālu nolīgumu ar dažādiem izplatītājiem, saskaņā ar kuriem to remontdarbu stundas likme pieaugtu, ja *Allianz* automašīnu apdrošināšanas polišu skaits sasniegtu noteiktu procentuālo daļu no šā izplatītāja pārdotās apdrošināšanas kopapjoma [4].

14. Savukārt *Generali* konkrētajā laikposmā, lai arī nenoslēgusi nevienu pamatnolīgumu ar *GÉMOSZ*, noslēdza individuālus nolīgumus ar izplatītājiem, praksē to labā īstenojot iepriekš aprakstītajam līdzīgu noteikumu par stundas likmes paaugstināšanu [5].

15. 2006. gada 21. decembra lēmumā Ungārijas Konkurences aizsardzības iestāde (*Gazdasági Versenyhivatal*) par nesaderīgiem ar *Tpvt* 11. pantu atzina:

— pirmkārt, trīs *GÉMOSZ* laikā no 2003. līdz 2005. gadam pieņemtos lēmumus, kuros tika noteiktas markas automašīnu izplatītājiem "ieteiktās cenas", kas par negadījumā cietušo automašīnu remontu piemērojamas apdrošināšanas sabiedrībām;

— otrkārt, 2004. un 2005. gadā *GÉMOSZ* un *Allianz* starpā noslēgtos pamatnolīgumus un virkni individuālo nolīgumu, kas šajā pašā laikposmā noslēgti starp vairākiem izplatītājiem un attiecīgi *Allianz* un *Generali*;

— treškārt, dažādus nolīgumus, kas laikā no 2000. līdz 2005. gadam noslēgti starp *Allianz* un *Generali*, no vienas puses, un vairākiem apdrošināšanas brokeriem (*Peugeot Márkakereskedők*, *Opelkereskedők* un *Porsche Biztosítási Alkusz Kft.*), no otras puses, par komisijas naudu, kas tiem jāsaņem atkarībā no pārdoto attiecīgās apdrošināšanas sabiedrības polišu skaita.

4 — Atbilstoši *Allianz* teiktajam šīs apdrošināšanas sabiedrības tipveida līgumā bija paredzētas trīs dažādu veidu atlīdzības maksas atkarībā no tā, vai izplatītāja pārdotajā apdrošināšanas apjomā *Allianz* apdrošināšana aizņem attiecīgi (i) mazāk nekā 30 %, (ii) no 30 līdz 50 % vai (iii) 50 %. Nolīgtais automašīnu remontdarbu stundas likmes pieaugums esot (i) 10–11 % apmērā izplatītājiem, kuru pārdotās apdrošināšanas apjomā *Allianz* produkti aizņem mazāk nekā 30 %, (ii) 12–13 % gadījumā, ja pārdotās apdrošināšanas apjomā *Allianz* produkti aizņem no 30 līdz 50 %, vai (iii) 14–15 % gadījumā, ja pārdotās apdrošināšanas apjomā *Allianz* produkti aizņem 50 %. Tomēr atbilstoši otras izmeklētās apdrošināšanas sabiedrības – *Generali* teiktajam vairākumā *Allianz* ar izplatītājiem noslēgto nolīgumu maksas par remontdarbiem paaugstinājums esot bijis paredzēts tikai gadījumā, ja tirgotie *Allianz* produkti atbilda 50 % no attiecīgā izplatītāja pārdošanas apjoma.

5 — Atbilstoši šīs apdrošināšanas sabiedrības teiktajam nolīgumos, ko *Generali* noslēdza ar izplatītājiem, bija paredzēts atlīdzības maksas pieaugums gadījumā, ja to pārdotās apdrošināšanas apjomā *Generali* produkti aizņem 30 %, šim mērķim esot par 10 % lielākam nekā *Generali* toreizējai tirgus daļai, kas bija 20 %.

16. Sava lēmuma pamatojumā Konkurences aizsardzības iestāde norādīja, ka šo vienošanos, tās skatot gan kopumā, gan savrupi, mērķis bija ierobežot konkurenci gan apdrošināšanas līgumu tirgū, gan automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgū. Šīs konkurences iestādes ieskatā – šiem nolīgumiem LESD 101. pants neesot piemērojams tāpēc, ka tie neiespaido tirdzniecību Kopienā un to prettiesiskums izrietot vienīgi no Ungārijas konkurences aizsardzības tiesību normām.

17. Konstatējusi šo vienošanos prettiesiskumu, minētā iestāde aizliedza turpināt strīdīgās darbības un piemēroja šādus naudas sodus: HUF 5 319 000 000 apmērā *Allianz*, HUF 1 046 000 000 apmērā *Generali*, HUF 360 000 000 apmērā *GÉMOSZ*, HUF 13 600 000 apmērā *Peugeot Márkakereskedők* un HUF 45 000 000 apmērā *Opelkereskedők*.

18. Šis lēmums tika pārsūdzēts *Fővárosi Bíróság* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa), kura pārsūdzību daļēji apmierināja, bet par pirmās instances spriedumu tika iesniegta apelācijas sūdzība *Fővárosi Ítélőtábla* (Galvaspilsētas apelācijas tiesa), kura savukārt šo lēmumu atzina par gluži tiesisku.

19. Par šo apelācijas instances spriedumu tika iesniegta kasācijas sūdzība *Legfelsőbb Bíróság* (Ungārijas Augstākā tiesa). Tā, norādīdama, ka *Tpvt* 11. panta 1. punkta redakcija ir gandrīz identiska LESD 101. panta 1. punkta redakcijai un atsaukdamās uz skaidri redzamo interesi, lai Savienības tiesību normas un jēdzieni tiktu interpretēti vienveidīgi, uzdeva šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai par pretrunā LESD 101. panta 1. punktam esošiem nolīgumiem (kuru mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū) var uzskatīt divpusējus nolīgumus, kas noslēgti starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un noteiktām automašīnu remontdarbnīcām, vai starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un kādu automašīnu remontdarbnīcu apvienību, saskaņā ar kuriem remontdarbu cena stundā, kuru apdrošināšanas sabiedrība maksā remontdarbnīcai par tās veikto apdrošināto automašīnu remontēšanu, ir atkarīga citu faktoru starpā no to apdrošināšanas līgumu skaita un procentuālās daļas, kurus apdrošināšanas sabiedrība noslēgusi ar remontdarbnīcas, kas rīkojas kā minētās apdrošināšanas sabiedrības apdrošināšanas brokeris, starpniecību?"

IV – Par prejudiciālā jautājuma pieņemamību

20. Iesniedzējtiesa lūdz noteikt, vai LESD 101. panta 1. punktam ir pretrunā noteikta veida nolīgumi starp uzņēmumiem. Tomēr pašā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, kas šī Līguma tiesību norma šajā lietā nav piemērojama, jo strīdīgie nolīgumi neiespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tādēļ to tiesiskums jāizvērtē tikai un vienīgi saistībā ar Ungārijas valsts konkurences tiesību normām, konkrēti, *Tpvt* 11. panta 1. punktu. Šo Ungārijas Konkurences aizsardzības iestādes lēmuma pamatā esošo domu nav apstrīdējis neviens no lietas dalībniekiem.

21. Lai arī pamatlieta attiecas uz pilnībā iekšēju situāciju, Ungārijas Augstākā tiesa ir uzskatījusi par vajadzīgu uzdot jautājumu par LESD 101. panta interpretāciju tāpēc, ka strīdīgo nolīgumu kvalificēšana Ungārijas valsts tiesībās (*Tpvt*) ir balstīta uz jēdzieniem, kas ir saturiski identiski minētajā LESD pantā esošajiem.

22. *Tpvt* 11. panta 1. punktā patiešām gandrīz burtiski un bez būtiskām atšķirībām tiek atkārtots LESD 101. panta 1. punktā (EKL 81. panta 1. punkts) noteiktais konkurenci ierobežojošu nolīgumu aizliegums. Tāpēc iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai strīdīgās vienošanās kvalificētu kā nolīgumus, kas vērsti uz konkurences ierobežošanu, ir jāinterpretē LESD 101. panta 1. punkta noteikumi un ka Tiesas iejaukšanos pamato "acīmredzama Kopienu interese, lai tiesību normas vai jēdzieni, kas ir pieņemti, balstoties uz Savienības tiesībām (kuru vidū ir arī šajā lietā piemērojamie *Tpvt* 11. panta 1. punktā ietvertie jēdzieni), tiktu interpretēti vienveidīgi neatkarīgi no to piemērošanas apstākļiem, lai izvairītos no atšķirīgām interpretācijām nākotnē".

23. Arī Komisijas ieskatā – lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot pieņemams. Proti, Komisija apgalvo ka, lai arī šajā lietā, atšķirībā no turpinājumā minētajām lietām, Savienības tiesības nav tikušas piemērotas tieši, īpašā saikne starp Konkurences likumu un Savienības tiesībām padara Ungārijas tiesas lūgto interpretāciju vajadzīgu.

24. Patiešām, virknē nolēmumu, kuru priekšgalā ir spriedums apvienotajās lietās *Dzodzi*[6], Tiesa ir atzinusi par pieņemamiem prejudiciālos jautājumus par kādu Savienības tiesību normu, pat ja tā nav piemērojama attiecīgās lietas apstākļos, "konkrēti, kad kādas dalībvalsts tiesībās ir atsauce uz šīs normas saturu, lai noskaidrotu normas, kas ir piemērojamas situācijā, kura ir saistīta tikai ar šo valsti". Šā risinājuma pamatošanai iepriekš minētajā spriedumā tika norādīts, ka [Kopienu tiesību sistēmas] "interesēs acīmredzami ir tas, lai visas Kopienu tiesību normas neatkarīgi no piemērošanas apstākļiem tiktu interpretētas konsekventi un tādējādi tiktu novērstas atšķirības normu interpretācijā", lai arī pēc tam valsts tiesai, ņemot vērā tajā izskatāmās lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ir jāpiemēro Tiesas interpretētās tiesību normas, kā arī precīzi jānosaka uz Savienības tiesībām izdarītās atsauces tvērums[7].

25. Pagātnē ir bijis ne mazums ģenerāladvokātu, kas pauduši skaidras ierunas pret šo judikatūras virzienu[8]. Par spīti šīm kritikām, Tiesa šo judikatūru ir apstiprinājusi arī turpmāk[9].

26. Tomēr jāņem vērā, ka šā veida lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība nav tikusi atzīta bez nosacījumiem. Tādējādi jau spriedumā lietā *Kleinwort Benson*[10] Tiesa izvirzīja kādu būtisku nosacījumu, proti, lai atsauce uz Savienības tiesībām valsts tiesību normā būtu "tieša un beznosacījumu", un šo nosacījumu ir atzinīgi novērtējuši vairāki ģenerāladvokāti[11]. Tāpat 2008. gada 16. aprīlī lietā *Club Náutico de Gran Canaria* izdotajā rīkojumā šis izņēmums tika stingri piemērots attiecībā uz gadījumu saistībā ar Kanāriju salu vispārējo netiešo nodokli [*impuesto general indirecto canario* (*IGIC*)]. Šā nodokļa regulējumā būtībā tiek atkārtots par PVN noteiktais, bet to piemēro Kanāriju salās ārpus Savienības tiesību piemērojamības jomas. Lai arī iesniedzējtiesas interpretēt lūgtā *IGIC* tiesību norma atbilda Spānijas PVN likumā ietvertajai normai, Tiesa uzsvēra, ka minētajā tiesiskajā regulējumā bija nevis izdarīta "tieša un beznosacījumu" atsauce, bet gan šī norma gluži vienkārši atkārtota, un tādēļ lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika atzīts par nepieņemamu[12].

27. Tādējādi šīs judikatūras pamatotība tika netieši apstiprināta, argumentējot *a contrario*, tādos spriedumos kā lietā *Leur-Bloem* un lietā *Kofisa Italia*[13] esošie un ar tādu pašu domu gājienu – spriedumā lietā *ETI*[14], kurā, lai arī skaidri nenorādot uz *Kleinwort-Benson* precedentu, kādā līdzīgā gadījumā tika paskaidrots, ka attiecīgajā valsts tiesību normā izdarītā atsauce uz Savienības tiesībām nebija pakārtota nevienam nosacījumam[15].

6 — 1990. gada 18. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-297/88 un C-197/89 *Dzodzi* (*Recueil*, I-3763. lpp.). Precedents rodams arī 1985. gada 26. septembra spriedumā lietā 166/84 *Thomasdünger* (*Recueil*, 3001. lpp.).

7 — Spriedums apvienotajās lietās *Dzodzi* (minēts iepriekš, 34.–41. punkts).

8 — Šā kritiskā viedokļa labs kopsavilkums ir rodams secinājumos, ko ģenerāladvokāts Ruiss Harabo Kolomers [*Ruiz-Jarabo Colomer*] 2000. gada 26. septembrī sniedzis lietā C-1/99 *Kofisa Italia* (2001. gada 11. janvāra spriedums, *Recueil*, I-207. lpp., 22. un nākamie punkti). Jau krietni agrāk, savos 1985. gada 15. maijā iepriekš minētajā lietā *Thomasdünger* sniegtajos secinājumos ģenerāladvokāts Mančini [*Mancini*] arī izteicās pret iespēju pieņemt šādus lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas, viņaprāt, pat būtu pretrunā Līgumā noteiktajam. Līdzīgi ir izteikušies arī ģenerāladvokāts Darmons [*Darmon*] secinājumos, ko viņš 1990. gada 3. jūlijā sniedzis lietā *Dzozi*, un ģenerāladvokāts Ticano [*Tizzano*] – secinājumos, ko viņš 2001. gada 29. martā sniedzis lietā C-267/99 *Adam* (2001. gada 11. oktobra spriedums, *Recueil*, I-7467. lpp.), un ģenerāladvokāts Džeikobss [*Jacobs*] – secinājumos, ko viņš 1996. gada 17. septembrī sniedzis lietā C-28/95 *Leur-Bloem* (1997. gada 17. jūlija spriedums, *Recueil*, I-4161. lpp.) un 2001. gada 15. novembrī lietā C-306/99 *BIAO* (2003. gada 7. janvāra spriedums, *Recueil*, I-1. lpp.).

9 — Skat. tostarp spriedumu lietā *Leur-Bloem* (minēts iepriekš), 1998. gada 26. novembra spriedumu lietā C-7/97 *Bronner* (*Recueil*, I-7791. lpp.), spriedumus lietā *Kofisa Italia* (minēts iepriekš), lietā *Adam* (minēts iepriekš) un lietā *BIAO* (minēts iepriekš), un 2006. gada 16. marta spriedumu lietā C-3/04 *Poseidon Chartering* (Krājums, I-2505. lpp.).

10 — 1995. gada 28. marta spriedums lietā C-346/93 (*Recueil*, I-615. lpp.).

11 — Iepriekš minētajos secinājumos, ko snieguši ģenerāladvokāti Ruiss Harabo Kolomers – lietā *Kofisa Italia*, Džeikobss – lietā *BIAO*, un Ticano – lietā *Adam*.

12 — Tiesas 2008. gada 16. aprīļa rīkojums lietā C-186/07.

13 — Minēti iepriekš attiecīgi 27. un 29. punktā.

14 — 2007. gada 11. decembra spriedums lietā C-280/06 (Krājums, I-10893. lpp.).

15 — [Sprieduma] 25. punkts.

28. Kādā krietni vien nesenākā spriedumā lietā *Cicala* [16] (uz kuru lietas dalībniekiem nav bijusi izdevība atsaukties savos rakstveida apsvērumos) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika atzīts par nepieņemamu tāpēc, ka valsts tiesību normā nebija "tiešas un beznosacījuma atsauces" uz Savienības tiesībām. Tādējādi minētajā spriedumā tika noteikts, ka "Tiesas veiktu Savienības tiesību normu interpretāciju pilnībā iekšējās situācijās pamato tas, ka ar valsts tiesībām tās ir padarītas tieši un bez nosacījumiem piemērojamas" [17]. Visbeidzot, šī prasība ir nupat tikusi atkārtota nesenajā spriedumā lietā *Nolan*, kurā Tiesa atzina, ka tās kompetencē nav attiecīgo lietu izskatīt tāpēc, ka valsts tiesību sistēmā nav skaidras un konkrētas norādes uz Savienības tiesībām [18].

29. Jautājumā par to, kā šis nosacījums ir jāsaprot, uzskatu, pirmkārt, ka formulējums "tieša atsauce" nozīmē, ka tai jābūt skaidrai un nepārprotamai. Īsumā sakot, tai jābūt īstenai atsaucei, jo ar norādi uz to kā uz iedvesmas avotu vien nepietiek. Savukārt vārds "beznosacījumu", manuprāt, nozīmē, ka atsauce jāizdara uz attiecīgo tiesisko regulējumu kopumā. Valsts likumdevēja savrupa atsaukšanās uz kādu konkrētu no Savienības tiesību aktiem izvilktu tiesību normu, manuprāt, nevar būt pietiekama, jo tādā gadījumā Tiesas judikatūras piemērošana un galu galā – atbilde uz prejudiciālo jautājumu varētu iespējami būt disfunkcionāla.

30. Ja abi šie priekšnosacījumi ir izpildīti, uzskatu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir ne tikai leģitīms, bet arī būtu vēlams. Valsts likumdevējam spontānas vēlmes pārņemt Savienības tiesības loģisks iznākums var būt un tam pat jābūt tādam, ka valsts tiesa cenšas neatkāpties no Savienības tiesas izpratnes par Savienības tiesībām. Turklāt šajos gadījumos būtu loģiski, ja tas, ka valsts tiesas izmanto prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, ir nevis kāds retums un nejaušība, bet gan kļūtu par konsekventu un noturīgu praksi.

31. Visbeidzot šajā ziņā uzskatu, ka ir lieki prātot, vai valsts tiesa ņems vai neņems vērā Tiesas atbildi. No lojālas sadarbības principa acīmredzami izriet, ka valsts tiesai, kura ir vērsusies pie Tiesas ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu šādā apstākļu kopumā, ir vismaz jāņem vērā šīs pēdējās atbilde [19].

32. Tādēļ, lai varētu spriest par prejudiciālā jautājuma pieņemamību, arī šoreiz – gluži tāpat kā lietā *Cicala* – jāizvērtē, pirmkārt, vai Ungārijas likumā ir izdarīta "tieša un beznosacījuma atsauce" uz Savienības konkurences tiesību normām.

33. Kā jau norādīts, uz minēto spriedumu šīs lietas dalībnieki nevarēja atsaukties, jo tas tika pasludināts pēc tam, kad tie jau bija iesnieguši savus attiecīgos rakstveida apsvērumus. Tomēr tajā ir rodams šai lietai īpaši svarīgs precedents, jo daudzējādā ziņā abas šīs lietas ir līdzīgas.

34. Pirmkārt, sprieduma lietā *Cicala* 25. un 26. punktā ir uzsvērts, ka toreiz aplūkotajā valsts tiesību normā bija "ietverta vispārīga atsauce uz "principiem, kuri izriet no Kopienu tiesību sistēmas"", nevis konkrēti uz Savienības tiesību normām, par kurām ir lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, vai kādām citām, kas attiektos uz šo pašu jomu, un tādēļ "nevar uzskatīt, ka uzdotajos jautājumos minētās tiesību normas kā tādas Itālijas tiesībās būtu noteiktas kā tieši piemērojamas". Šeit iztirzātā Ungārijas likuma gadījumā atsauce ir pat vēl vispārīgāka, preambulā vienīgi minot kādu abstraktu "vajadzību tuvināt Ungārijas konkurences likuma tradīcijas Eiropas Kopienas tiesiskajam regulējumam". Turklāt par to nav jābrīnās, jo runa ir par likumdevēju valstī, kurai līdz Eiropas Savienības dalībvalsts statusa iegūšanai vēl bija jāmēro garš ceļš.

16 — 2011. gada 21. decembra spriedums lietā C-482/10 (Krājums, I-14139. lpp.).

17 — Spriedums lietā *Cicala* (minēts iepriekš, 19. punkts).

18 — 2012. gada 18. oktobra spriedums lietā C-583/10, 47. punkts.

19 — Saistībā ar šo principu skat. 2008. gada [21]. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-200/07 un C-201/07 *Marra* (Krājums, I-7929. lpp., 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

35. Otrkārt, jāuzsver, ka abos gadījumos iesniedzējtiesas lūdz interpretēt primāro tiesību normas, kas turklāt ir ārkārtīgi vispārīgas, gandrīz principiālas: vienā gadījumā – LESD 296. panta otrā daļa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta c) apakšpunkts, kas abi ir par pienākumu norādīt tiesību aktu pamatojumu; un otrā – LESD 101. pantā ietvertais jēdziens "konkurences ierobežojums mērķa dēļ".

36. Tāpēc nevar apgalvot, ka Ungārijas konkurences likumā būtu "tieša un beznosacījuma atsauce" uz LESD 101. pantu: pirmkārt, likuma preambulā ir tikai vispārīga norāde uz "Eiropas Kopienas" tiesisko regulējumu konkurences jomā, skaidri un nepārprotami neminot nevienu konkrētu tiesību normu, un minētais tiesiskais regulējums turklāt tiek minēts kā vēl viens iedvesmas avots papildus pašas valsts tradīcijām. Otrkārt, gluži tāpat kā *Cicala* lietā aplūkotajā Itālijas likumā, arī Ungārijas likumā nav vispār norādīts, ka ar minēto atsauci valsts tiesību normas tiktu padarītas par nepiemērojamām [20]. Visbeidzot, uzdotajam jautājumam trūkst konkrētības, jo tas ir par pašu konkurenci ierobežojošas darbības jēdzienu atbilstoši primārajām tiesībām.

37. Iepriekš izklāstītā dēļ principā būtu jāsecina, ka šajā lietā Savienības acīmredzamās interesēs nav nodrošināt, lai tiktu vienveidīgi interpretēta tiesību norma, par kuru ir lūgts sniegt prejudiciālo nolēmumu un kura radusies, tieši un bez nosacījumiem pārņemot Savienības tiesības.

38. Tam esot konstatētam [21], vēl jāatbild uz Komisijas argumentu, ka pret gadījumiem, kad valsts tiesību aktos tiek pārņemtas Savienības tiesības jautājumā par konkurenci ierobežojošām darbības, derētu attiekties īpaši.

39. Atsaucoties, konkrēti, uz Regulas Nr. 1/2003 3. pantu un judikatūru, Komisija vedina domāt, ka šāda acīmredzamā interese vispārīgi ir konkurences tiesību jomā. Manuprāt, lai arī ir argumenti, kuru dēļ varētu atzīt, ka konkurences tiesību jomā šī Savienības interese iespējami ir lielāka, turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ tas tomēr nevar aizstāt tiešas un beznosacījumu pārņemšanas prasību.

40. Pirmkārt, sprieduma lietā *Dzodzi* judikatūras piemērojamība ir tikusi it īpaši apstiprināta konkurences tiesību jomā. Spriedumos iepriekš minētajās lietās *Bronner*, *Poseidon Chartering*, *ETI* un lietā *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* [22] Tiesa pieņēma vairākus lūgumus sniegt prejudiciālus nolēmumus tiesvedībās, kurās pamatlieta principā bija ārpus Savienības tiesību piemērojamības jomas un faktiski attiecās uz kādu valsts tiesību normu konkurences jomā.

41. Šajos gadījumos Tiesas kompetence tika aizstāvēta, vēl argumentējot, ka ir jānovērš, ka viena Savienības tiesību norma tiktu interpretēta atšķirīgi atkarībā no tā, vai šī norma ir piemērojama tikai netieši (izdarot atsauci valsts tiesībās) vai tieši (tai ietilpstot gan valsts tiesībās, gan LESD 101. panta piemērojamības jomā) [23].

42. Proti, Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punktā ir teikts, ka valsts tiesību normas konkurences jomā (kā šis *Tpvt* 11. panta 1. punkts) ir piemērojamas kopā ar LESD 101. un 102. pantu, ja attiecīgie nolīgumi, lēmumi vai darbības "var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm" Līguma izpratnē.

20 — Spriedums lietā *Cicala* (minēts iepriekš, 28. punkts).

21 — Turklāt tiesas sēdē Komisija ir atzinusi, ka šajā gadījumā nav "tiešas un beznosacījumu atsauces".

22 — 2006. gada 14. decembra spriedums lietā C-217/05 (Krājums, I-11987. lpp.).

23 — Spriedumi lietā *Bronner* (minēts iepriekš, 19. un 20. punkts), lietā *Poseidon Chartering* (minēts iepriekš, 16. punkts), lietā *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (minēts iepriekš, 20. punkts), lietā *ETI* (minēts iepriekš, 26. punkts). Šajā ziņā skat. secinājumus, ko ģenerāladvokāte Kokote [*Kokott*] 2006. gada 13. jūlijā sniegusi lietā *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* un 2007. gada 3. jūlijā – lietā *ETI*.

43. Tādēļ pretējā gadījumā uzskatāms, ka minētās valstu tiesību normas piemēro savrupi no Savienības tiesībām, ja iespējamais iespaids uz tirdzniecību Kopienā nav konstatējams. Savienības likumdevējs šajā ziņā ir rīkojies visnotaļ nepārprotami: Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. un 2. punktā tas ir skaidri noteikts un pašā Komisijas Paziņojumā par konkurences noteikumu ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu ir noteikts, ka šis kritērijs "arī nosaka Regulas Nr. 1/2003 3. panta [piemērojamību] attiecībā uz [LESD 101. un 102. pantā] paredzēto normu piemērošanu"[24].

44. Tādēļ, ja iespējami tiek iespaidota tirdzniecība starp dalībvalstīm, valsts tiesības jāpiemēro kopā ar Savienības tiesībām (Regulas Nr. 1/2003 3. panta 1. punkts), un šīs otrās darbojas kā "barjera" (Regulas Nr. 1/2003 3. panta 2. punkts), bet pārējos gadījumos valsts konkurences tiesību normas piemēro (un tādēļ arī jāinterpretē) principā savrupi no Savienības tiesībām.

45. Saskaņā ar Līgumu un Regulu Nr. 1/2003 dalībvalstīm konkurences jomā ir rīcības brīvība, kas ietver ne tikai administratīvas un izpildu pilnvaras, bet arī likumdošanas tiesības. Tām darbojoties šajā tām rezervētajā jomā, to pilnvaras nekādi neierobežo Savienības tiesību pārākums, jo LESD 101. un 102. pants tām nav piemērojami un šajā jomā nav Eiropas saskaņota tiesiskā regulējuma.

46. Tādēļ ar Regulas Nr. 1/2003 3. pantu vien nevar pamatot Tiesas kompetenci tādos gadījumos kā šis, kad pamatlieta jāizspriež tikai un vienīgi saskaņā ar valsts tiesību normām[25]. Pretējā gadījumā tiktu pilnībā atņemta lietderīgā iedarbība "ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm" definējošajam kritērijam un nozīmētu nepienācīgu iejaukšanos suverenitātes jomā, kuru ir gribēts rezervēt tikai un vienīgi šīm valstīm.

47. Protams, ka pēdējos gados ir notikusi valstu konkurences tiesību pakāpeniska "eiropeizēšana", šīm tiesībām it īpaši jaunajās dalībvalstīs nereti tiekot veidotām pēc Savienības tiesību parauga[26]. Tas gan nenozīmē, ka šī "eiropeizēšana" būtu jāveic ar judikatūras palīdzību. Lai arī varētu būt lietderīgi un pat vēlami, lai dalībvalstis tiektos nodrošināt konverģenci ar Savienības tiesībām konkurences tiesību aktos, kas piemērojami pilnībā iekšējās situācijās (neiespaidojot starpvalstu tirdzniecību), un lai, piemērojot un interpretējot šīs valsts tiesības, valstu iestādes iedvesmotos Tiesas judikatūrā par LESD 101. un 102. pantu, šī saskaņošana nebūtu uzspiežama prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ceļā.

48. Tādēļ jāsecina, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtu atzīstams par pieņemamu tikai tad, ja ir patiešām "tieša un beznosacījumu" atsauce uz Savienības tiesībām, kā prasīts iepriekš minētos spriedumos lietās *Kleinwort-Benson* un *Cicala*, un no šā kritērija nav jāparedz izņēmums gadījumos, kad valsts likumdevēja atsauce attiecas uz konkurences tiesību normu. Tā kā minētie nosacījumi nav izpildīti, uzskatu, ka Tiesai šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtu jānoraida tāpēc, ka par to spriest nav tās kompetencē.

V – Prejudiciālā jautājuma izvērtējums

49. Neskarot iepriekšējā punktā izklāstīto un gadījumā, ja Tiesa uzskatītu par vajadzīgu šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atzīt par pieņemamu, turpinājumā izvērtēšu lietas būtību.

24 — Komisijas Paziņojums – Pamatnostādnes par Līguma 81. un 82. pantā ietverto ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu (OV [2004], C 101, 81. lpp., 8. punkts). Skat. arī Komisijas Paziņojumu par sadarbību starp Komisiju un ES dalībvalstu tiesām EKL 81. un 82. panta piemērošanā (OV 2004, C 101, 54. lpp., 6. punkts).

25 — Gluži citādi būtu, ja tiktu pierādīts, ka strīdā aplūkotie nolīgumi patiesībā var iespaidot tirdzniecību Kopienā, bet par to, kā jau norādīts, šajā lietā nav strīda.

26 — Šajā ziņā skat. Cseres, K. J., "The impact of regulation 1/2003 in the new Member States", no: *The Competition Law Review*, 6. sēj., Nr. 2 (2010. gada jūlijs).

A – *Ievada apsvērumi*

50. Šajā lietā iesniedzējtiesa vaicā Tiesai par to, vai ir iespējams virkni nolīgumu starp dažādiem uzņēmumiem un uzņēmumu apvienību kvalificēt par konkurenci ierobežojošiem sava mērķa dēļ LESD 101. panta 1. punkta izpratnē. Šā jautājuma izvērtējuma sākumā jāizklāsta ievada apsvērumi par šīs lietas faktiskajām un juridiskajām īpatnībām, kā arī šis tas jāpaskaidro par strīdā aplūkoto nolīgumu iedabu un, visbeidzot, par jēdzienu "ierobežojumi mērķa dēļ".

1) Šīs lietas īpatnības

51. Šajā lietā tiek iztirzāts jautājums par to, vai ir tiesisks kāds sarežģīts vienošanos kopums, kuru galvenie līdzēji ir divas apdrošināšanas sabiedrības – *Allianz* un *Generali*, virkne automašīnu izplatītāju un to apvienība (*GÉMOSZ*), ar tādu īpatnību, ka attiecībās ar apdrošināšanas sabiedrībām izplatītāji darbojas divējādā statusā, proti, brīdī, kad apdrošināšanas sabiedrību klienti iegādājas automašīnas apdrošināšanu, izplatītāji rīkojas kā šo sabiedrību starpnieki jeb apdrošināšanas brokeri, savukārt brīdī, kad negadījumā cietušās automašīnas tiek remontētas, izplatītāji rīkojas kā remontdarbnīcas, kas no attiecīgajām apdrošināšanas sabiedrībām saņem maksu atkarībā tostarp no tā, cik apdrošināšanas līgumus uz to rēķina iepriekš noslēguši.

52. Reizi gadā *Allianz* un *Generali* ar automašīnu remontdarbnīcām vienojas par remontdarbu nosacījumiem un likmēm, pēc kādām tās ņem maksu par šo sabiedrību apdrošināto automašīnu remontu. Saskaņā ar šiem nolīgumiem remontdarbnīcas var veikt apdrošināto automašīnu remontu bez vajadzības iepriekš vienoties ar apdrošināšanas sabiedrībām.

53. Kopš 2002. gada nogales daudzi markas automašīnu izplatītāji, kas darbojas arī kā remontdarbnīcas, lūdza *GÉMOSZ* reizi gadā to vārdā ar apdrošināšanas sabiedrībām noslēgt pamatnolīgumus par minētajām likmēm.

54. 2004. un 2005. gadā apdrošināšanas sabiedrība *Allianz* noslēdza pamatnolīgumus par minētajām likmēm ar *GÉMOSZ*. Pēc tam *Allianz*, pamatojoties uz šiem pamatnolīgumiem, noslēdza individuālus nolīgumus ar izplatītājiem/remontdarbnīcām. Saskaņā ar šiem individuālajiem nolīgumiem izplatītāji/remontdarbnīcas saņemtu maksu, kas ir lielāka par *GÉMOSZ* nolīgto, ja vien attiecīgā izplatītāja noslēgto automašīnu apdrošināšanas līgumu kopskaitā tiek sasniegta vai saglabāta noteikta procentuālā daļa *Allianz* apdrošināšanas līgumu.

55. Savukārt *Generali* konkrētajā laikposmā ar *GÉMOSZ* nenoslēdza nevienu pamatnolīgumu, bet gan individuālus nolīgumus ar izplatītājiem. Nav redzams, ka šajos nolīgumos būtu iekļauti tādi paši noteikumi par likmju paaugstināšanu kā *Allianz* nolīgumos, lai arī Ungārijas konkurences iestāde konstatēja, ka praksē *Generali* ir īstenojusi analoģiskus komerciālus stimulus.

56. Otrkārt, gan *Allianz*, gan *Generali* laikā no 2000. līdz 2005. gadam esot noslēgušas dažādus nolīgumus ar apdrošināšanas brokeriem, lai veicinātu apdrošināšanas sabiedrību produktu noietu apmaiņā pret lielāku atlīdzības maksu.

57. Tādēļ šīs lietas sarežģītība izriet galvenokārt no apstākļa, ka tajā savstarpēji sasaistās konkurenci iespējami ierobežojošas darbības divos visnotaļ dažādos tirgos, proti, apdrošināšanas tirgū un automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgū. Tātad, lai varētu atbildēt uz prejudiciālo jautājumu, šie abi skartie tirgi ir savstarpēji jānodala.

2) Par strīdīgajiem nolīgumiem

58. Neraugoties uz šo sarežģīto vienošanos kopumu, esmu spiests norādīt, ka Ungārijas Augstākās tiesas uzdotais prejudiciālais jautājums attiecas tikai un vienīgi uz "divpusējiem nolīgumiem, kas noslēgti starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un noteiktām automašīnu remontdarbnīcām", kā arī tiem, kas noslēgti "starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un kādu automašīnu remontdarbnīcu apvienību".

59. Tādēļ šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas vienīgi uz šiem nolīgumiem, proti, pirmkārt, tiem, kurus apdrošināšanas sabiedrības *Allianz* un *Generali* noslēgušas ar dažādiem izplatītājiem/remontdarbnīcām, un, otrkārt, tiem, kurus *Allianz* noslēgusi ar izplatītāju apvienību (*GÉMOSZ*).

60. Tomēr Ungārijas valdība un Komisija uzskata, ka minētie nolīgumi ir jāizvērtē kopā ar vairākiem *GÉMOSZ* lēmumiem un apdrošināšanas sabiedrību ar izplatītāju apdrošināšanas brokeriem noslēgtajiem nolīgumiem. Neatkarīgi no prejudiciālā jautājuma formulējuma, turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ, manuprāt, neizbēgami jāveic vispusīgs izvērtējums.

3) Par jēdzienu "ierobežojumi mērķa dēļ"

61. Savā prejudiciālajā jautājumā Ungārijas Augstākā tiesa vaicā, vai minētie nolīgumi var tikt kvalificēti kā konkurenci ierobežojoši sava mērķa dēļ LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.

62. Atbilstoši minētajā tiesību normā noteiktajam "turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar iekšējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū".

63. Tādējādi LESD 101. panta 1. punktā ir paredzēti divu veidu aizliegti konkurences ierobežojumi, proti, kas tādi ir "sava mērķa" vai "savu seku" dēļ. Judikatūrā ir norādīts, ka saikļa "vai" lietojums liecina, ka otrā no šīm kvalifikācijām ir pakārtota pirmajam: vispirms liekot izvērtēt "nolīguma mērķi, ievērojot [..] kontekstu, kurā tas ir piemērojams", bet "gadījumos, kad šī nolīguma noteikumu analīze neatklāj pietiekamu kaitējuma konkurencei pakāpi, ir jāpārbauda tā sekas, un, lai uz to attiektos aizliegums, jābūt izpildītam nosacījumu kopumam, no kuriem izriet, ka konkurence reāli un jūtamā veidā ir tikusi nepieļauta, ierobežota vai izkropļota". Tāpēc atšķirība starp "pārkāpumiem mērķa dēļ" un "pārkāpumiem seku dēļ" ir saistīta ar apstākli, ka noteiktu veidu vienošanās starp uzņēmumiem jau pēc to rakstura var tikt uzskatītas par normālai konkurences funkcionēšanai kaitējošām [27].

64. Kāda nolīguma vai darbības kvalificēšana par konkurenci ierobežojošu to mērķa dēļ ir zināma veida "pieņēmums", jo gadījumā, ja šī ierobežojošā iedaba tiek konstatēta, nav vajadzīgs pierādīt, kā attiecīgais nolīgums vai attiecīgā darbība iespaido konkurenci. Turklāt aizliegums var tikt noteikts preventīvi, negaidot, kamēr iespējamās konkurencei kaitējošās sekas patiešām iestātos [28].

27 — Tiesas 2008. gada 20. novembra spriedums lietā C-209/07 *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers* (Krājums, I-8637. lpp., 15. un 17. punkts).

28 — Šajā ziņā pastāvīgajā judikatūrā ir atzīts, ka, lai piemērotu LESD 101. panta 1. punktu, "nav vajadzības ņemt vērā konkrētas saskaņoto darbību sekas, ja ir konstatēts, ka to mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū". Šajā ziņā skat. 1966. gada 13. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija (*Recueil*, 299. lpp., 496. punkts) un 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (*Recueil*, I-8375. lpp., 491. punkts).

65. Kā Komisija norāda savās Pamatnostādnēs par LESD 101. panta 3. punkta piemērošanu – "tie ir ierobežojumi, kas, ievērojot Kopienu konkurences tiesību normu mērķus, var iespējami izrādīties konkurencei tik kaitīgi, ka [LESD 101. panta] 1. punkta piemērojamībai nav vajadzības pierādīt, kā tie faktiski iespaido tirgu. Šis pieņēmums tiek balstīts uz ierobežojumam piemītošo nopietnību un pieredzi, kas liecina, ka konkurences ierobežojumi, kas tādi ir sava mērķa dēļ, var radīt tirgum kaitējošas sekas un apdraudēt Kopienu konkurences tiesību normu mērķus"[29]. No iepriekš izklāstītā, manuprāt, ir secināms, ka šī kategorija jāinterpretē šauri un tai jāattiecas tikai uz gadījumiem, kad var konstatēt piemītošu spēju radīt īpaši nopietnas kaitīgas sekas.

66. Taču saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai novērtētu, vai nolīgumam ir pret konkurenci vērsts mērķis, ir jāizvērtē konkrēti tā noteikumu saturs un objektīvais mērķis, ko ar to gribēts sasniegt, kā arī saimnieciski tiesiskais konteksts, kurā tas ietilpst. Pat ja pušu nodoms nav nepieciešamais vienošanās ierobežojošā rakstura noteikšanas elements, nekas neliedz Komisijai vai Savienības tiesām šādu nodomu ņemt vērā[30].

67. Saskaņā ar šajā judikatūrā teikto šajā lietā analizēšu saturu un objektīvo mērķi, kuru gribēts sasniegt ar iesniedzējtiesas minētajiem nolīgumiem, proti, nolīgumiem starp, no vienas puses, apdrošināšanas sabiedrībām un, no otras puses, atsevišķām remontdarbnīcām-izplatītājiem vai tos apvienojošu apvienību (*GÉMOSZ*). Otrkārt, izvērtēšu šo nolīgumu saimnieciski tiesisko kontekstu, proti, kontekstu, kurā, manuprāt, ietverami nolīgumi un lēmumi, uz kuriem norāda Ungārijas valdība un Komisija, proti, *GÉMOSZ* lēmumi un nolīgumi ar apdrošināšanas brokeriem.

B – *Strīdīgo nolīgumu saturs un objektīvais mērķis*

68. Manuprāt, ņemot vērā, pirmkārt, to saturu un objektīvo mērķi, prejudiciālajā jautājumā minētie nolīgumi, saskaņā ar kuriem apdrošināšanas sabiedrības izplatītājiem piedāvā lielāku atlīdzības maksu par automašīnu remontu, jo lielāka ir attiecīgās apdrošināšanas sabiedrības produktu procentuālā daļa izplatītāja noslēgto apdrošināšanas līgumu skaitā, nav kvalificējami kā ierobežojumi mērķa dēļ.

69. Vispirms jāuzsver, ka tie ir vertikāli nolīgumi, kuriem, parasti un atskaitot izņēmuma gadījumus, LESD 101. panta 1. punktu nepiemēro[31]. Tādēļ atšķirībā no horizontālajiem nolīgumiem[32], kuru konkurenci ierobežojošu mērķi vai sekas ir acīmredzami vieglāk konstatēt, vertikāli nolīgumi ir krietni vien sarežģītāki.

70. Tomēr Ungārijas valdība un Komisija apšauba, vai šie nolīgumi būtu kvalificējami kā vertikāli. To ieskatā – starp apdrošināšanas sabiedrībām un izplatītājiem/remontdarbnīcām nav nekādu tiesisko attiecību, saskaņā ar kurām kāds no līdzējiem sniedz pakalpojumu otram. Tā kā remontdarbnīcas nav apdrošināšanas sabiedrību klienti, un remontdarbu stundas likmes nav uzskatāmas par atlīdzību par apdrošināšanas pārdošanu, šoreiz nevar runāt par patiesu "vertikāliskumu". Īsumā, tās uzskata, ka tie nav vertikāli nolīgumi, jo nav tiesisko attiecību, kurās kāds no līdzējiem sniedz pakalpojumu otram.

71. Turpretim *Allianz* apgalvo, ka tās nolīgumi ar izplatītājiem noteikti esot vertikāli, jo tie tai pret atlīdzību sniedz apdrošināto automašīnu remontdarbu pakalpojumu vai starpniecības pakalpojumu apdrošināšanas pārdošanā.

29 — Komisijas Paziņojums – Pamatnostādnes par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu (OV 2004, C 101, 97. lpp.), 21. punkts.

30 — Skat. tostarp 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ* u.c./Komisija (*Recueil*, 3369. lpp., 23.–25. punkts) un 2009. gada 6. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija (Krājums, I-9291. lpp., 58. punkts).

31 — Šajā ziņā skat. Komisijas 2010. gada 20. aprīļa Regulas (ES) Nr. 330/2010 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 102, 1. lpp.) 2. pantu. Tās 3. pantā ir paredzēti tirgus daļas sliekšņi atbrīvojuma piemērojamībai, un 5. pantā ir uzskaitīti vairāki vertikālie ierobežojumi, kas šādi nav atbrīvojami.

32 — Konkurējošu uzņēmumu starpā: kāda noteikti būtu, piemēram, *Allianz* un *Generali* nolīgums jautājumā par remontdarbu likmēm, ja tāds būtu bijis.

72. Manuprāt, *Allianz* tēze ir saderīgāka ar vertikālu nolīgumu definīciju, kas paredzēta Regulā Nr. 330/2010. Proti, minētās regulas 1. panta 1. punkta a) apakšpunktā tie ir definēti kā "nolīgumi vai saskaņotas darbības starp diviem vai vairākiem uzņēmumiem, kas katrs attiecīgā nolīguma vai saskaņotas darbības mērķiem darbojas citā ražošanas vai izplatīšanas ķēdes posmā, un kuri attiecas uz nosacījumiem, ar kādiem dalībnieki drīkst pirkt, pārdot vai tālākpārdot konkrētas preces vai pakalpojumus".

73. Tādēļ uzskatu, pirmkārt, ka apdrošināšanas sabiedrības un izplatītāji/remontdarbnīcas nolīguma mērķiem darbojas dažādos izplatīšanas ķēdes posmos un, otrkārt, ka strīdīgajos nolīgumos līdzēji ir noteikuši nosacījumus, ar kādiem izplatītāji sniedz noteiktus pakalpojumus apdrošināšanas sabiedrībām, pakalpojumus, par kuriem tās maksā nolīgto cenu. Šajā ziņā netiek apstrīdēts, piemēram, ka izplatītāji tirgo apdrošināšanas sabiedrību apdrošināšanas produktus pret atlīdzību, un prejudiciālais jautājums patiesībā ir par to, vai izvēlētā atlīdzības forma (izmantojot remontdarbu stundas likmes) ir saderīga ar LESD 101. panta 1. punktu. Tādēļ nolīgumi, par kuriem tiek lūgts sniegt prejudiciālo nolēmumu, manuprāt, ir vertikāli nolīgumi.

74. Taču vertikālu nolīgumu gadījumā līdz šim Tiesa par konkurences ierobežojumiem mērķa dēļ ir kvalificējusi tikai minimālo tālākpārdošanas cenu noteikšanu [33], paralēlās tirdzniecības aizliegumu starp dalībvalstīm, nosakot absolūtu teritoriālo aizsardzību [34], un nesenāk – nosacījumus, ar kuriem tiek aizliegts izplatītājiem noteiktu produktu pārdošanai izmantot internetu, ja vien attiecīgais aizliegums nav objektīvi pamatots, piemēram, saistībā ar selektīvas izplatīšanas sistēmu [35].

75. Taču, kā turpinājumā izklāstīšu, šeit aplūkotajiem nolīgumiem pašiem par sevi, manuprāt, nepiemīt šāda ierobežošanas spēja, kāda bija minētajiem nosacījumiem.

76. Ungārijas valdība un Komisija apgalvo, ka ar to, ka atbilstoši strīdīgajos nolīgumos noteiktajam apdrošināšanas sabiedrības maksājamā remontdarbu stundas likmes summa ir padarīta atkarīga no tā, vai izplatītājs/remontdarbnīca pārdod noteiktu procentuālo daļu, nevis kādu absolūtu daudzumu tās produktu, tiek gribēts saglabāt apdrošināšanas sabiedrību tirgus daļu sadalījumu, kas pastāvējis nolīgumu slēgšanas brīdī, un šis mērķis jau pats par sevi ir vērsts pret konkurenci. Nolīgumu rezultātā darbības, kas principā ir patstāvīgas, proti, automašīnu remonts un apdrošināšanas pārdošana, tiekot sasaistītas, šādi iespaidojot tirgus normālu darbību un apliecinot aplūkoto nolīgumu pret konkurenci vērsto mērķi.

77. Vispirms, jāatminas, ka konkurences tiesības nedz skaidri aizliedz šā veida klauzulas ar procentuālas daļas formā izteiktiem mērķiem, nedz arī par sodāmu atzīst vertikālu nolīgumu, ar kuru paredzēts vairot savus pārdošanas apjomus uz konkurentu apjomu rēķina. Visuzskatāmāk to apliecina apstāklis, ka ar noteiktiem ierobežojumiem ilguma ziņā tiek paciestas tā dēvētas "vienzīmolības" jeb nekonkurēšanas saistības, kas ne tikai veicina nekonkurēšanu, bet arī aizliedz tirgot konkurentu preces [36].

33 — 1985. gada 3. jūlija spriedums lietā 243/83 *Binon* (*Recueil*, 2015. lpp.).

34 — Spriedums lietā *Consten* un *Grundig*/Komisija (minēts iepriekš 27. zemsvītras piezīmē) un 1978. gada 1. februāra spriedums lietā 19/77 *Miller* (*Recueil*, 131. lpp.).

35 — 2011. gada 13. oktobra spriedums lietā C-439/09 *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (Krājums, I-9419. lpp.).

36 — Regulas Nr. 330/2010 1. panta 1. punkta d) apakšpunktā nekonkurēšanas saistības ir definētas kā "jebkuras tiešas vai netiešas saistības, kas liedz pircējam ražot, pirkt, pārdot vai tālākpārdot preces vai pakalpojumus, kuri konkurē ar līguma precēm vai pakalpojumiem, vai jebkuras tiešas vai netiešas saistības pircējam pirkt no piegādātāja vai no piegādātāja norādīta uzņēmuma vairāk nekā 80 % no pircēja kopējā līguma preču vai pakalpojumu un to aizstājēju pirkumu apjoma konkrētajā tirgū, ko aprēķina pēc pirkumu vērtības iepriekšējā kalendārajā gadā vai, ja to paredz nozares parastā prakse, pēc pirkumu apjoma iepriekšējā kalendārajā gadā".

78. Piemēram, Regulas Nr. 330/2010 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā no LESD 101. panta 3. punkta atbrīvojuma piemērojamības tiek izslēgtas (un tādējādi pakļautas LESD 101. panta 1. punktam) nekonkurēšanas saistības, "kuru ilgums ir nenoteikts vai pārsniedz piecus gadus", tādējādi ļaujot piemērot atbrīvojumu ne tik ilgu saistību gadījumā. Savukārt Komisijas Pamatnostādnēs vertikālo ierobežojumu jomā ir teikts, ka "parasti uzskata, ka viena zīmola izplatīšanas saistības, kas ir spēkā mazāk nekā gadu un ko izmanto uzņēmumi, kuriem nav dominējošs stāvoklis, nerada būtisku ar konkurenci nesaderīgu ietekmi vai tīri negatīvu ietekmi" [37].

79. Skaidrs, ka tāpēc vien, ka Regulā Nr. 330/2010 ir paredzēts, ka noteikta veida vertikāliem nolīgumiem atbrīvojums nav piemērojams, vēl nenozīmē, ka tie automātiski būtu pieskaitāmi ierobežojumu mērķa dēļ kategorijai. Tomēr tikpat skaidrs ir arī tas, ka Regulas Nr. 330/2010 "melnais saraksts" un ierobežojumi, kurus Komisija kvalificējusi kā stingrus jeb klajus ("hardcore"), lielā mērā pārklājas ar nolīgumiem un darbībām, ko judikatūrā klasificē kā ierobežojumus mērķa dēļ. Tādēļ, lai arī šie saraksti nav izšķirošais kritērijs, ir skaidri redzams, ka pēc tiem var noteikt konkrēti to, kas nav ierobežojums mērķa dēļ.

80. Turklāt noteikti vertikāli nolīgumi, kuros paredzētas šā veida nekonkurēšanas saistības, ir tikuši izvērtēti arī judikatūrā, secinot, ka to mērķis nav ierobežot konkurenci, lai arī jāizvērtē, vai to sekas nav tās nepieļaušana, ierobežošana vai kropļošana [38].

81. Manuprāt, ņemot vērā strīdīgo nolīgumu saturu un mērķi, tie nav spējīgi tik ļoti ierobežot konkurenci kā vertikāli nolīgumi, kas jau agrāk judikatūrā ir tikuši uzskatīti par ierobežojumiem mērķa dēļ. Turklāt to spēja ierobežot konkurenci šķiet pat esam mazāka nekā vertikālu nolīgumu gadījumā, kuri atbilstoši judikatūrā teiktajam nav ierobežojumi mērķa dēļ, lai arī var iespējami radīt pret konkurenci vērstas sekas [39].

C – *Strīdīgo nolīgumu saimnieciski tiesiskais konteksts*

82. Taču, kā jau esmu norādījis, lai noteiktu, vai konkrēts nolīgums ir vērsts uz konkurences ierobežošanu, jāizvērtē, kā norādīts judikatūrā, arī šā nolīguma saimnieciski tiesiskais konteksts [40].

83. Šajā ziņā Komisijas Paziņojumā par LESD 101. panta 3. punkta piemērošanu ir teikts, ka "arī var nākties izvērtēt kontekstu, kurā [nolīgums] tiek piemērots (vai to paredzēts piemērot), un līdzēju darbību un rīcību līdzēju tirgū. Proti, lai varētu secināt, vai konkrēts ierobežojums ir vai nav konkurences ierobežojums mērķa dēļ, var būt vajadzīgs iepriekš izpētīt nolīguma pamatā esošos faktus un īpašos apstākļus, kuros to piemēro. Veids, kādā nolīgums tiek īstenots praksē, var atklāt ierobežojumu mērķa dēļ pat tad, ja pašā nolīgumā tas nav skaidri noteikts" [41].

84. Taču šajā lietā aplūkotie nolīgumi ir īstenoti ļoti īpatnējā kontekstā, kurā iezīmējas vairāki pirmšķietami problemātiski aspekti.

85. Pirmkārt, *GÉMOSZ* lēmumi šķiet visādā ziņā esam horizontāls nolīgums ar markas izplatītājiem par automašīnu remontdarbu pakalpojuma maksas likmēm un nosacījumiem. Otrkārt, tiesas sēdē tika apgalvots, ka strīdīgos nolīgumus noslēgušajām apdrošināšanas sabiedrībām – *Allianz* un *Generali* kopā piederēja vairāk nekā 70 % no konkrētā tirgus. Tādēļ, noslēdzot nolīgumus ar izplatītājiem un/vai

37 — OV 2010, C 130, 1. lpp., 133. punkts.

38 — Šajā ziņā skat. 1991. gada 28. februāra spriedumu lietā C-234/89 *Delimitis* (*Recueil*, I-935. lpp., 13.–15. punkts), 2000. gada 7. decembra spriedumu lietā C-214/99 *Neste* (*Recueil*, I-11121. lpp., 25. punkts), 2008. gada 11. septembra spriedumu lietā C-279/06 *CEPSA* (Krājums, I-6681. lpp., 43. punkts) un 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-260/07 *Pedro IV Servicios* (Krājums, I-2437. lpp., 83. punkts).

39 — Skat. iepriekšējā zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

40 — Daudzu citu starpā skat. spriedumu apvienotajās lietās *IAZ* u.c./Komisija (minēts iepriekš 30. zemsvītras piezīmē, 23.–25. punkts).

41 — Iepriekš 29. zemsvītras piezīmē minētais paziņojums, 22. punkts.

GÉMOSZ par remontdarbu cenām atbilstoši likmēm, kas iepriekš saskaņotas apvienībā, tirgū lielākās apdrošināšanas sabiedrības ir konsolidējušas un īstenojušas horizontālu nolīgumu izplatītāju starpā. Visbeidzot, ar nolīgumiem apdrošināšanas sabiedrību un brokeru starpā tika vairotas iespējamās pret konkurenci vērstās sekas, kas izriet no nolīgumiem starp apdrošināšanas sabiedrībām un izplatītājiem.

86. Manuprāt, raugoties tikai un vienīgi no, pirmkārt, *automašīnu apdrošināšanas tirgus* viedokļa vien, šo apstākļu kopums varētu būt nepietiekams, lai valsts tiesas minētos vertikālos nolīgumus varētu kvalificēt kā nolīgumus, kuru mērķis ir ierobežot konkurenci.

87. Protams, ar savu ar *GÉMOSZ* un ar izplatītājiem/remontdarbnīcām noslēgto nolīgumu palīdzību *Allianz* un *Generali* vēlējās vairot savas tirgus daļas, izstumjot konkurentus. Tomēr, kā jau norādīts, šis mērķis strīdīgos nolīgumus nepārvērš ierobežojumos sava mērķa dēļ.

88. Lai ierobežojumu mērķa dēļ konstatētu apdrošināšanas tirgū, manuprāt, būtu jāpierāda, ka starp *Allianz* un *Generali* pastāvēja horizontāls pret konkurenci vērsts nolīgums vai vismaz saskaņota darbība, kas vērsta uz konkurentu izstumšanu no tirgus, jo šāda prakse patiešām būtu konkurenci ierobežojoša sava mērķa dēļ. Šāda turklāt šķiet esam nostāja, kādu Komisija pauž savos rakstveida apsvērumos, apgalvojot, ka šajā lietā varētu būt saskaņota darbība starp apdrošināšanas sabiedrībām, ievērojot konkrēti to, ka nolīgumu, kurus ar *GÉMOSZ* un savrupi ar izplatītājiem noslēgusi *Allianz* un savrupi ar izplatītājiem noslēgusi *Generali*, nosacījumi ir identiski.

89. Šajos apstākļos tomēr derētu atgādināt ka atbilstoši pastāvīgajā šīs Tiesas judikatūrā teiktajam "saskaņota darbība [LESD 101. panta] 1. punkta izpratnē ir zināma veida koordinācija starp uzņēmumiem, ar kuru, nenoslēdzot nolīgumu šā vārda tiešā izpratnē, konkurences riski tiek apzināti aizstāti ar praktisku sadarbību starp tiem. Tāpat Tiesa savā 1975. gada 16. decembra spriedumā lietā *Suiker Unie*/Komisija [..] apstiprināja, ka kritēriji koordinēšanai un sadarbībai, kas uzskatāma par saskaņotu darbību, nebūt neprasa, lai būtu sagatavots īstens "plāns", bet gan jāsaprot, ņemot vērā Līguma noteikumu par konkurenci pamatdomu, ka ikvienam tirgus dalībniekam ir patstāvīgi jāizlemj, kādu politiku tas vēlas īstenot kopējā tirgū un kādus nosacījumus tas vēlas piedāvāt saviem klientiem". Lai arī patiešām "šī pastāvīguma prasība tirgus dalībniekiem neliedz tiesības prātīgi pielāgoties esošajai vai paredzamajai konkurentu rīcībai, tā stingri aizliedz minēto tirgus dalībnieku jebkādu tiešu vai netiešu sazināšanos, kuras mērķis vai sekas ir tādu konkurences nosacījumu noteikšana, kas neatbilstu attiecīgā tirgus parastajiem nosacījumiem, ņemot vērā preču vai pakalpojumu iedabu, uzņēmumu lielumu un skaitu un konkrētā tirgus apjomu"[42].

90. Tādēļ, lai būtu saskaņota darbība, pirmkārt, jākonstatē vairāku konkurentu gribu sakritība aizstāt konkurences riskus ar savstarpēju koordināciju un kāda veida tiešu vai netiešu sazināšanos[43]. Turklāt saskaņotai darbībai "vajadzīgs, lai uzņēmumu vienošanos papildinātu arī tai atbilstoša darbība tirgū un cēloņsakarība starp tām"[44].

91. Ņemot vērā šo judikatūru, Komisija uzskata, ka gan tas, ka apdrošināšanas sabiedrības ir piekritušas izplatītāju piedāvātajiem tipveida noteikumiem, gan tas, ka nolīgumu nosacījumi ir līdzīgi vai pat identiski, liecina, ka šīs vienošanās ir horizontāli nolīgumi vai vismaz saskaņotas darbības, ko atsevišķi īsteno gan apdrošināšanas sabiedrības, gan izplatītāji.

42 — Tiesas 1981. gada 14. jūlija spriedums lietā 172/80 *Züchner* (*Recueil*, 2021. lpp., 12.–14. punkts).

43 — Šajā ziņā citējams arī 1972. gada 14. jūlija spriedums lietā 48/69 *Imperial Chemical Industries*/Komisija (*Recueil*, 619. lpp., 64. punkts): "lai arī 85. pantā "saskaņotas darbības" jēdziens tiek nošķirts no "nolīgumu uzņēmumu starpā" jēdziena, tas tiek darīts, lai šajā pantā noteiktos aizliegumus attiecinātu arī uz tāda veida koordinēšanu starp uzņēmumiem, kas, lai arī nenoslēdzot līgumu šā vārda tiešā nozīmē, [..] aizstāj [konkurences riskus] ar praktisku savstarpēju sadarbību".

44 — 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-199/92 P *Hüls*/Komisija (*Recueil*, I-4287. lpp., 161. punkts).

92. Šajā ziņā tomēr jāatminas, ka paralēlā rīcība pati par sevi vien nav pietiekama, lai pierādītu saskaņotas darbības esamību, ja šai rīcībai ir kāds cits ticams izskaidrojums. Tiesa ir skaidri noteikusi, ka, "lai spriestu par šo aspektu pierādījuma spēku, jāatgādina, ka paralēla rīcība par nolīguma esamības pierādījumu var tikt uzskatīta tikai tad, ja šis nolīgums ir vienīgais to ticamais izskaidrojums. Proti, jāņem vērā apstāklis, ka, lai arī Līguma 85. pantā ir aizliegta jebkura slepena noruna, kas var kropļot konkurenci, tas neliedz tirgus dalībniekiem prātīgi pielāgoties savu konkurentu esošajai vai paredzamajai rīcībai" [45].

93. Novērtēt, vai ir pierādījumi, kas liecina par šo koordinēšanu vai saskaņotu darbību, ir valsts tiesas ziņā. Tikai tad, ja ir minētie pierādījumi, ir droši zināms, ka ierobežojums mērķa dēļ apdrošināšanas tirgū pastāv, jo koordinācija konkurentu starpā, lai sadalītu tirgu, ir viens no konkurences ierobežojumiem, kas šādi kvalificējams saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru.

94. Ja turpretim tiek konstatēts tikai katras apdrošināšanas sabiedrības nodoms, pirmkārt, vairot savu noietu un, otrkārt, noslēgt nolīgumus ar izplatītājiem, kuros paredzēti līdzīgi nosacījumi, ja šīs līdzības pamatā ir apstāklis, ka izplatītāji jau iepriekš savā starpā ir vienojušies par stundas likmi, kuru tie grasās prasīt, saskaņotas darbības esamība, manuprāt, nav konstatējama.

95. Vieglāk turpretim būtu konstatēt, ka šis pats nolīgumu kopums ir konkurences ierobežojums mērķa dēļ *automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgū*.

96. Proti, šķiet esam pierādīts, ka izplatītāju horizontāli nolīgtais likmju pieaugums tika pārnests nolīgumos ar apdrošināšanas sabiedrībām, kuras ne tikai piekrita izplatītāju *GÉMOSZ* sanāksmēs saskaņotajam likmju līmenim, bet pat to paaugstināja apmaiņā pret noteiktiem nosacījumiem.

97. Tādēļ minētā horizontālā nolīguma par remontdarbu maksas likmēm iedarbība pirmšķietami būtu atkarīga no tā, vai tās noteikumiem piekrīt apdrošināšanas sabiedrības, kā šķiet esam noticis. Ar vertikālajiem nolīgumiem starp izplatītājiem/remontdarbnīcām (vai pašu *GÉMOSZ*) un apdrošināšanas sabiedrībām tika nodrošināta horizontāla nolīguma, kas pats par sevi ir vērsts pret konkurenci, ratificēšana. Tāpēc prettiesisks ir viss kopums (nevis tikai vienīgi horizontālais nolīgums) un apdrošināšanas sabiedrību rīcība ir sodāma vienkopus ar izplatītāju/remontdarbnīcu rīcību.

98. Katrā ziņā pārbaudīt minētā nolīguma vai *GÉMOSZ* lēmuma noteikumus ir valsts tiesas ziņā. Proti, jānosaka, vai tie ir saistoši pietiekami lielam skaitam izplatītāju/remontdarbnīcu, lai varētu runāt par īsteni horizontālu pret konkurenci vērstu nolīgumu.

99. To noskaidrojot, viss iepriekš izklāstītais mudinātu konstatēt, ka automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgū ir konkurences ierobežojums, kuru nostiprināt ir palīdzēts ar apdrošināšanas sabiedrību nolīgumiem ar *GÉMOSZ* un ar katru no izplatītājiem. Kā atgādina Komisija, nolīgumu kopums starp līdzējiem, kas darbojas divos dažādos tirgos, jau ir bijis nosodīts 2008. gada 18. decembra spriedumā lietā *Coop de France bétail et viande* u.c./Komisija [46] rodamajā judikatūrā.

VI – Secinājumi

100. Tādēļ ierosinu Tiesai uz *Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága* (Ungārija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

1) Eiropas Savienības Tiesas kompetencē nav atbildēt uz uzdoto prejudiciālo jautājumu;

45 — 1993. gada 31. marta spriedums apvienotajās lietās C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 un no C-125/85 līdz C-129/85 *Ahlström Osakeyhtiö* u.c./Komisija (*Recueil*, I-1307. lpp., 71. punkts).

46 — Apvienotās lietas C-101/07 P un C-110/07 P (Krājums, I-10193. lpp.).

2) pakārtoti, tie divpusējie nolīgumi, kas noslēgti starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un noteiktām automašīnu remontdarbnīcām, vai starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un kādu automašīnu remontdarbnīcu apvienību, saskaņā ar kuriem remontdarbu stundas likme, kuru apdrošināšanas sabiedrība maksā remontdarbnīcai par tās veikto apdrošināto automašīnu remontēšanu, ir atkarīga citu faktoru starpā no to apdrošināšanas līgumu skaita un procentuālās daļas, ko apdrošināšanas sabiedrība noslēgusi ar remontdarbnīcas starpniecību, kura rīkojas kā minētās apdrošināšanas sabiedrības apdrošināšanas aģents:

a)
nav vērsti uz konkurences ierobežošanu LESD 101. panta 1. punkta izpratnē attiecībā uz apdrošināšanas tirgu, ja vien nav apdrošināšanas sabiedrību saskaņotas darbības, kas vērsta uz konkurentu izstumšanu no tirgus. To konstatēt ir valsts tiesas ziņā;

b)
iespējams, ir vērsti uz konkurences ierobežošanu LESD 101. panta 1. punkta izpratnē attiecībā uz automašīnu remontdarbu tirgu, ņemot vērā kontekstu, kādā tie tikuši piemēroti, proti, horizontāla nolīguma par likmēm esamību izplatītāju starpā. Konstatēt šāda nolīguma esamību un tā tvērumu ir valsts tiesas ziņā.